

HALKLARI TEHDİT EDEN BİR TEHLİKE, MİLLİYETÇİLİK!

İhsan ÇARALAN*

Hakim sınıflar, kendi istek ve çıkarlarını, sömürü çarklarını gizlemek için, bu çıkarların tüm ulusun çıkarları olduğunu iddia ederler. Gündelik yaşamda zararsızca kullanılan hatta hemen her fırsatta geniş kesimlerce sahiplenilen 'milliyetçilik', egemenler tarafından ideolojik ve politik bir silah olarak kullanıldığında tahmin edilenden daha tehlikeli boyutlara ulaşabilir. Bilhassa en çabuk etkileme şansına sahip olduğunu düşündükleri gençliği "milliyetçi" bir ideolojik formasyonla yetiştirerek, onun enerjisini, hem sömürüyü artırma, hem de başka uluslara ve ülkelere karşı mücadelelerinde bir araca dönüştürmeyi amaçlarlar. Milliyetçilik, ülkeden ülkeye değişse de, gerici güçlerin, yığınların aklını karıştırmak için kullandığı bir ideolojik gözbağıdır; bütün yönleriyle kullanılmaya da devam edilmektedir.

Geniş halk yığınlarına, en başta da gençliğe yönelik olarak, "daha iyi bir insanlık toplumu", "sömürsüz ve barış içinde bir dünya" idealini değil, ama kendi düzenlerinin en iyi düzen, kendi ülkelerinin en ideal ülke, başka ülkelerden ve uluslardan üstün özelliklere sahip olma gibi yönleri öne çıkaran egemen güç odakları, bu kafa karışıklığı yaratma gayretlerine en geniş dayanağı milliyetçilikte bulmuştur. Türkiye'nin son yüz yıllık tarihi de, kimi zaman bütün diğer ulusları aşağılayan Turancılık, kimi zaman "Atatürk milliyetçiliği", "sol milliyetçilik" gibi adlar altında, işçi sınıfını, gençliği milliyetçilikle zehirlemenin tarihidir. Son bir-bir buçuk yıldır ise; milliyetçilik; egemenlerin arasındaki iktidar kavgasında ve ülkeyi bir Kürt-Türk çatışmasına doğru sürüklemek isteyen gerici, şoven milliyetçi güçlerin bir silahı olarak kullanılarak, bir siyasi programa dönüştürülmek istenmektedir. Sermaye partilerinin aralarında milliyetçilik yarışına girmeleri; 70-80 yıl sonra "kızıl elmacılık"ın yeniden popülerleştirilip, eski solcu siyasi çevrelerden ülkücülere kadar "geniş" bir yelpazenin ortak bir organizasyonu olarak, tüm milliyetçi çevreleri provokatif bir cepheye birleştirmesi bir rastlantı olmadığı gibi, kendiliğinden olan bir şey de değildir.

* Evrensel Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni

“Milliyetçilik”, günlük yaşamda ve dilimizde “ulusçuluk” olarak da kullanılmaktadır. Ancak, kendilerini, hayli kirli bir tarihe sahip olan ırkçı milliyetçilikten “ayırarak” isteyen, hem solcu (hatta sosyalist) hem de milliyetçi olduklarını, ırkçılığı reddettiklerini iddia eden kimi siyasi çevreler ve “aydınlar”, ırkçıların, Turancıların “milliyetçi”, kendilerinin ise “ulusçu”, “ulusalçı” (millici) olduğunu söylemektedirler. Dolayısıyla, Turancı milliyetçilikle ulusçuluk arasında özde bir ayırım olduğunu iddia etmektedirler ki, aslında yapılan, tümüyle bir sözcük oyunundan ibarettir.

Kavram kargaşası bu boyutta da kalmamakta, kendilerini “sağ milliyetçi”, “sol milliyetçi” diye de tanımlayarak; milliyetçilikten beslenen siyasi odaklar, kendi aralarındaki ayırımları kavram düzeyine çıkararak, “kavram” kargaşasına katkı yapmaktadırlar.

Bu yüzden de, öncelikle bu kavram kargaşası tuzağına düşmemek için, bu yazı içinde; ulusçuluk ve milliyetçilik, sözlüklerde olduğu gibi, eş anlamlı olarak kullanılacaktır. Dahası “sağ milliyetçilik”, “sol milliyetçilik” (ulusalcılık) sadece tırnak içinde ve olumsuz anlamda kullanılacaktır.

Milliyetçilik (ulusçuluk) gibi, ulusalcılık da, “millet”den türeyen, onunla bağlantılı bir tutumdur. Dolayısıyla da “kapitalizm şafağında” ortaya çıkan bir olgu olan “millet”in çıkarlarının ifadesi olarak biçimlenmiş; onun evrimiyle, milliyetçilik de evrim geçirmiştir.

Milletlerin ortaya çıkmasından itibaren, hemen her ciddi felsefi eğilim ve birer birer düşünürler, milletin ne olduğu, nasıl bir kategoriye karşılık geldiği, onun oluşumu ve geleceğine dair çeşitli tezler öne sürmüşlerdir ve bugün bile bu tartışma sürmektedir. Ancak kavramı idealist içerikten arındırarak, ona bilimsellik kazandıran Marksizm olmuştur.

Stalin, bu kavramı; 19. yüzyıl ve 20. yüzyıl başındaki “ulus” tartışmalarından da kalkarak, şöyle tanımlamıştır: *Ulus; tarihsel olarak oluşmuş, ortak bir dil, toprak, ekonomik hayat ve kendini ortak bir kültürde bütünleyen ruhsal biçimleniş temelinde oluşan, istikrarlı bir insan topluluğudur* (Stalin, Marksizm ve Ulusal Sorun, sf. 14, Evrensel Basım Yayın).

Demek ki; yalnızca aynı dili konuşan, aynı ırktan gelen insanların oluşturduğu topluluklar ulus sayılmazlar. Ya da çoğu zaman sanıldığı gibi, aynı ırktan gelen insan toplulukları bir ulus sayılmaz. Örneğin Türkiye’deki Türklerle eski SSCB’den ayrılan birçok “Türki kökenli halkları” aynı ulustan saymak doğru olmaz. Çünkü onlar ayrı topraklar üstünde yaşamaktadırlar, yanı sıra uzun bir tarihsel süreç içinde ayrı bir kültürel şekillenme içinde olmuşlar, ayrı bir ekonomik hayat oluşturmuşlardır.

1990’ların başında SSCB dağıldığında, ulusun ırksal bir kategori olduğu yaklaşımıyla, Türkiye’nin egemenleri, ırkçı-milliyetçi çevreler; bu halkların Türkiye ile bütünleşip, “Adriyatik’ten Çin Seddi’ne kadar uzanan büyük bir Türk dünyası” meydana getireceklerini iddia etmişlerdi. Bu propagandayı örgütleyenlerin amacının, aslında bu ülkeleri, Türkiye’nin sömürgeleri olarak kullanmak olduğunu yok saysak bile, bu hayaller üç beş yıl bile sürmeden bitti. Çünkü o halklar, Türk milliyetçileri’nin, kendilerine “kardeşim” derken, aslında kendilerini sömürmek, kullanmak, ülkelerini yağmalamak için geldiğini fark etmiş; “milliyetçiler” de, bu ülkelerde, “Türklüğün kalmadığını”, hatta “dinlerini, milliyetlerini unuttuklarını”, “Ruslaştırıldıklarını”... “fark etmiş”, oralarda etkin olmak,

çıkarlarını sürdürmek için "kardeş olma"nın yetmediğini göyerek, "darbe düzenlemeye" kadar varan eylemlere girişmişlerdir.

Aynı devlet sınırları içinde yaşamının bir ulus olmaya yetmediğinin en önemli kanıtlarından birisinin örneği ise, yine Türkiye'nin kendisidir. Örneğin Türkler ve Kürtler bin yıldır bir ve aynı devlet sınırları içinde yaşadıkları halde, modern çağda ayrı ayrı uluslar olarak biçimlenmişler; aynı devlet içinde ezen-ezilen ulus ilişkisi oluşmuş, bu yüzden de dili, kültürü, tarihsel olarak şekillenmesi farklı olan Kürtler; kendi ulusal hakları için mücadele etmek zorunda kalmışlardır. Çünkü, bin yıllık doğal ilişkiler içinde asimile edilememiş olan Kürtleri, egemenler son yüzyılda zorla asimile etmeye yönelmişler; dil ve kültür yasaklamaları, zorunlu iskan (sürgün) vb. türü uygulamalara girişmişlerdir. Ama yakın tarihimizdeki son derece acı deneyimlerle de görülmüştür ki, Anayasa ve Türkiye'nin egemenlerinin "tek ulus" iddiası, sadece bir iddia ve propagandanın ibaret kalmıştır. Ve Kürt sorununun çözümü, bugün Türkiye'de iki ayrı ulusun varlığını kabul etme ve bu ulusların eşit haklara sahip olmasına bağlanmıştır. Başka türden çözümlerin bir çözüm olamayacağı, giderek daha geniş kesimlerce fark edilmektedir.

İrkçilerin ve ırkçı-milliyetçilerinin öne sürdüğü gibi; ulusun bireylerinin damarlarında akan kanın bir anlamı yoktur. Yani iki ayrı topluluğu oluşturan bireylerin aynı soydan, aynı eski atalardan gelmiş olmasının bir önemi olmadığı gibi, aynı dili konuşuyor olmak ya da aynı topraklar üstünde uzunca bir zaman bir arada ya da yan yana yaşamış olmak da bir ulus olmaya yetmemektedir.

MİLLİYETÇİLİK, ENTERNASYONALİZM VE YURTSEVERLİK

Peki milliyetçilik (ulusçuluk, ulusalcılık) kavramından ne anlamalıyız? Gerçekten de milliyetçilik her zaman yurdunu sevmek midir ya da milliyetçi, o yurt ve o topraklar üstündeki insanları sevmek anlamına gelir mi? Şimdi buna bakalım.

Milliyetçilik, militle bağlantılı bir kavramdır ve ilk akla gelebileceği gibi, kendi milletinden, kendi ulusundan olandan yana olmak, onun çıkarlarını savunmaktır. Politika ve uluslararası ilişkilerde, bu; kendi ulusunun çıkarlarını başka ulusların çıkarlarından üstün görmek, haklı-haksız gözetmeden, kendi ulusunun çıkarlarını savunmak anlamına gelir.

Genel olarak tek uluslu devletler olarak şekillenmiş batı Avrupa'da, en azından uluslaşma sürecinde, ulusçuluk devrimci bir işlev görmüş; ulusal çıkarlar uğruna, feodal çitlerin, eski imparatorlukların yıkılmasında milliyetçilik önemli bir rol oynamıştır. Marx ve Engels, onun içindir ki, 1871 Paris Komünü'ne kadarki dönemde, Avrupa'daki savaşları ilerici savaşlar olarak değerlendirdi. Çünkü bu savaşlar; Büyük Fransız Devrimi'yle sloganlaşan Eşitlik, Özgürlük, Kardeşlik özelemlerinin ifade ettiği fikirlerin yayılmasına hizmet ettikleri gibi; Avusturya-Macaristan İmparatorluğu, Osmanlı İmparatorluğu, Çarlık Rusyası gibi köhnemiş gerici merkezlerini zayıflatıp güçten düşürdüler. Nitekim bu dönemde, "uluslararası hukuk", "Kantçı hukuk anlayışı" üstünden, "bir ülkenin kendi çıkarları için başka ülkelere savaş ilan etmesi"ni meşru göryordu.

V. İ. Lenin, kapitalizmin gelişmesiyle ulus sorunu arasında ilişkiyi şöyle ifade ediyor:

"Gelişen kapitalizm ulusal sorun konusunda iki farklı tarihsel eğilime tanıklık eder. Birincisi, uyanan ulusal yaşam ve ulusal hareketler, her türlü ulusal baskıya karşı mücadele ve ulusal devletlerin yaratılmasıdır. İkincisi ise, her biçimde uluslararası ilişkilerin gelişip büyümesi, ulusal çitlerin yıkılması, sermayenin genel olarak ekonomik yaşamın, politikanın, bilimin vb. uluslararası birliğinin ortaya çıkmasıdır.

Her iki eğilim de kapitalizmin evrensel yasasıdır. Kapitalist gelişmenin başlangıcında birinci eğilim ağır basar. İkinci eğilim, sosyalist topluma dönüşmeye doğru ilerleyen olgun kapitalizmi karakterize eder. Marksistlerin ulusal programı her iki eğilimi de hesaba katar ve şunları savunur: İlk olarak uluslar ve dillerin eşitliği ve bu bakımdan hiçbir ayrıcalığa izin verilmemesi (ve aynı zamanda ulusların kendi kaderlerin tayin hakkı). İkinci olarak da enternasyonalizm ilkesi ve en ince biçimleriyle burjuva milliyetçiliğinin proletaryaya buluşturulmasına karşı amansız bir mücadele." (Marksizm ve Ulusal Sorun, Lenin, sf. 82).

Ayrıntılarından arındırırsak, şunları söyleyebiliriz: Demek ki; gerek dünya ölçeğinde gerekse birer birer ülkelerde, ulusun gelişme safhasında kapitalizm olumlu rol oynarken; kapitalizmin olgunlaşmasına paralel olarak, ulus; ulusu oluşturan sınıfların karşılıklı mücadelesiyle, onları bir arada tutan bağların gevşemesiyle karakterize olmaya başlar; burjuvazi, kendi egemenliğini sürdürmek ve işçi sınıfı başta olmak üzere emekçi sınıfları zapturapt altına almak için baskı ve şiddet yöntemlerini devreye sokar; başka uluslara karşı -kendi çıkarlarından başka çıkarlar olmayan- kendi ulusunun çıkarlarının önemini abartarak; milliyetçiliği, işçi sınıfı ve tüm öteki sömürülen ve ezilen sınıf ve tabakalar için gözbağı olarak kullanmaya yönelir... Ama bütün bu "olumsuz" gelişmeler; Lenin'in yukarıda sözünü ettiği, "sosyalist topluma dönüşmeye doğru ilerleyen kapitalizmin" sancılarıdır. Bunun "milliyetçilik" bakımından anlamı ise, burjuva milliyetçiliğinin, artık feodal çitlere, gericiğe karşı ulusu birleştirmenin, özgürlüğün ve ilerlemenin değil, ama gericiğin bir ideolojik silahına dönüştüğü; artık "ulus sorununu çözmenin" yolunun da burjuva milliyetçiliğinden değil işçi sınıfı enternasyonalizminden¹ geçtiğidir.

1 Enternasyonalizm (uluslararasıçılık) kavramı, Marksizme ait bir kavramdır ve ulusal olanı aşma, uluslararası davranmayı ifade eder. Bir yandan bakıldığında, kapitalizm uluslararası bir sistemdir, bu yüzden burjuva milliyetçiliği de uluslararası bir özellik taşır, ama bundan, sermayenin uluslararası çıkarlarını, uluslararası çapta işçi sınıfını sömürmeyi ve dünyayı sınır gözetmeden yağmalamayı çıkarır. Proletarya enternasyonalizmi ise; ırk, dil, din, milliyet farkı gözetmeksizin, bütün dünyanın işçilerinin kardeşliğini; bütün halkların kardeş olmasını, sınırları ortadan kaldırmaya kadar varan bir insanlık dünyasını gerçekleştirmeyi amaçlar. Kapitalistler, tekellerin egemenliğini ve onların sınırsız dolaşım hakkını savunur. Bunu, en açık biçimde, son çeyrek yüzyıldır gündemde olan "küreselleşme" politikalarında ve "küreselleşme" ideologlarının tarif ettiği hedeflerde görüyoruz. Küreselleşme yanlıları, sermayenin ve malların sınırsız bir biçimde dolaşmasını engelleyen her şeyi milliyetçilikle suçlayıp ortadan kaldırmak isterken, aynı zamanda işçilerin birliği ve halkların kardeşliğini önlemek için de milliyet, ırk, dinsel, mezhepsel, bölgesel... ne tür ayrılık buluyorsa bunları kışkırtıp, "özgürlük kriterleri" yaparak, halklar ve mazlum uluslar arasında ayrılıkları körüklemekte, milliyetçiliği, bağnazlığı desteklemektedir. Bu, ulusal politikalar açısından, emperyalizmin çıkarları karşısında ülkelerin yalnızlaştırılması, emperyalistler karşısında mazlum halkların yalnızlaştırılması olarak şekillenmektedir.

Bu, elbette; sorunları çözemeyen kapitalizmin, sosyalizmin koşullarını oluşturarak; ulusal çitlerin yıkılmasının, sermayenin olduğu kadar işçi sınıfının da uluslararası birliğinin imkanlarını geliştirmesi demektir.

Söylenenlerin daha anlaşılır olması için biraz gerilere giderek, tarihe bakmak gerekir.

Çünkü "burjuva ulusların olgunlaşması"na karşılık gelen dönem, aynı zamanda proletaryanın da, artık burjuvazinin yedek gücü olarak değil, kendi adına, kendi dünyasını kurma isteğini de ifade eden talepleri doğrultusunda, kendisi için bir sınıf olarak tarih sahnesine çıktığı bir döneme de karşılık gelir. 1848 devrimlerinde, işçi sınıfı, silahını tarihte ilk kez kendi burjuvazisine de çevirir.

Marx ve Engels, 1848 yılında kaleme aldıkları Komünist Manifesto'da; burjuvazi ile proletaryanın ulusal sorun karşısındaki tutumunu şöyle ifade ediyorlardı:

"Komünistlere ayrıca vatani, milleti ortadan kaldırmak isteme suçu yüklendi.

İşçilerin vatani yoktur. Zaten olmayan bir şeyin onlardan alınması da mümkün değil. Proletarya, önce siyasal iktidarı ele geçirmek, kendini ulusal sınıf düzeyine getirmek, kendini ulus yapmak durumunda olduğu için kendisi de ulusaldır hala, ama asla burjuva anlamda değil.

Halkların ulus olarak ayrışmaları ve karşıtlıkları, daha burjuvazinin ticaret özgürlüğünün, dünya pazarının, sanayi üretimindeki tek biçimliliğin ve ona uyan yaşam koşullarının gelişmesiyle zaten giderek yok olmakta.

Proletarya egemenliği bunu daha da yok edecektir..." (Komünist Parti Manifestosu, Evrensel Basım Yayın, sf. 69).

1848'de dikkat çekilen burjuva ulusların kendi sonlarının işaretleri 1871'deki Paris Komünü'yle somutlaştı. 1871'de Paris'te ayaklanan işçiler burjuva devlet çarkını kırarak, kapitalist sınıf üstünde bir diktatörlük kurmaya yönelerek, tarihin gidişatına yön verecek bir sınıf olduklarını gösterdiler. Bu tarihten itibaren, burjuvazi, savaşta da, barışta da proletaryanın bu tehdidini hep ensesinde hissetti; attığı her adım bu tehdidin baskısı altında oldu.

Bu, aynı zamanda, burjuvazinin, proletaryaya karşı, eskiden savaştığı feodalizm (kaldığı kadarıyla artıkları) ve en gerici güçlerle ittifak kurması, dolayısıyla burjuvazinin (kuşkusuz büyük burjuvazinin) ve onun çıkarlarının ifadesi olan milliyetçiliğinin feodalizme ve gericiliğe karşı mücadeleye son vermesi demektir. Onun için Marx ve Engels, Paris Komünü'nü, Batı Avrupa'da ulusçuluğun ilerici bir rol oynadığı dönemin sonu olarak görürler. Tam tersine, artık ulusçuluk; işçi sınıfının kendi düzenini kurmasına karşı gericiğin elinde bir silah olarak kullanılacaktır. En azından Batı Avrupa için böyledir.

Artık tarihi ilerleten güç; ulusların sorunlarını çözenin siyaseti olan burjuva milliyetçiliği değil, proletaryanın enternasyonalizmidir ve artık her mücadelenin, ulusal mücadelelerin de, Doğu Avrupa'nın, Asya'nın ve Afrika'nın genç uluslarının kaderlerini belirleyen de, proletarya enternasyonalizmi ile burjuva milliyetçiliği arasındaki çatışma olacaktır. Bu yüzdendir ki; yalnızca burjuva milliyetçiliğiyle proletarya uluslararasılığı değil, ama burjuvazinin uluslararasılığı ile proletaryanın uluslararasılığı da karşıttır.

Ulusların oluşması aşamasında olumlu bir rol oynayan milliyetçilik ya da ulusalcılığın;

emperyalizm çağı ile birlikte; özellikle de Ekim Devrimi sonrasında, sosyalizm ile kapitalizm arasındaki çatışma dünyasında, ulusların çıkarlarının ancak sosyalizmin dünyasından yana olmakla birleştiği ölçüde olumlu rol oynadığına tanık olundu. Aksi halde milliyetçilik, "kendi ulusunun çıkarlarını öteki ulusların çıkarlarından önde görmek" anlamında bile, kendi amaçlarıyla da çelişerek, en gelişmiş kapitalist ülkelerin, emperyalist sistemin ya da onun içindeki odaklardan birisinin çıkarları uğruna kendi ulusunun da çıkarlarını feda etmeye dönüşmüştür. Demek ki; ulusal gelişmenin ilerleyen aşamasında yurtseverlikle milliyetçilik ayırmakta; yurdunu sevmek; emperyalizme karşı ülkenin bağımsızlığını savunmak; bu bağımsızlığı emperyalist stratejilere karşı mücadele üstünden emperyalizmle çıkarları çelişen diğer uluslarla birleşme; (dolayısıyla "Benim ulusumun çıkarları bütün diğer uluslardan önemlidir" tezinin geçersizliği) ayırıcı, ulusları birbirine karşı kışkırtan bir rol oynayan milliyetçiliğin terk edilmesi, bunun yerine "yurtseverliğin" önem kazanması anlamına gelmektedir. Çünkü emperyalizme karşı mücadelecilik tutumu ifade etmek üzere, yurtseverlik; milletçilikten farklı olarak, ayırıcı, parçalayan değil, emperyalizme karşı ortak çıkarlara sahip olan sınıfları, zümreleri, ulusları birleştirmeyi amaçlayan; emperyalizme karşı ulusların bağımsızlığını savunan; aynı ülkedeki uluslar ve ulusal sorunlar bakımından da demokratik çözümü savunan ve ulusların eşitliğini, ulusların kendi kaderini tayin hakkını esas alan bir tutum olarak biçimlenmiştir. Bu bakımdan da yurtseverlik; milliyetçilik temelinde bir ülke bağımsızlığını değil; enternasyonalizme dayanan; ulusal çitleri aşan ve emperyalizme karşı bağımsızlık mücadelesiyle birleşen bir içeriğe sahiptir.

Bu açıdan Cumhuriyet Türkiye'sinde yaşananlar çok öğreticidir. Kurtuluş Savaşı sonrasında, milliyetçilik; Kürtlere karşı Türk ulusunun çıkarlarını öne çıkararak, Türkiye'de demokrasinin gelişmesinin önüne set çeker ve ilerleyen yıllarda, en hızlı gelişen emperyalistlerin dünyayı yeniden paylaşmasını talep eden ve faşizmi kendi egemenliğini yaymanın biçimi olarak benimseyen Alman-İtalyan-Japon mihrakının hizmetine girerken (bir çelişki gibi görünse de, bütün ırklardan üstün bir "yaratılış"a sahip Alman ırkının çıkarlarını savunmak anlamına gelen bu hizmeti en çok benimseyenler, Türklere başka soylu ulus tanımayan Turancılar, ırkçı-milliyetçi odaklar oldu), 2. Dünya Savaşı sonrasında ise; milliyetçiler, çeşitli fraksiyonlarıyla, ABD'nin başını çektiği emperyalizmin "komünizmi kuşatma stratejisinin" en militan güçleri olarak rol oynamışlardır. Nitekim ülkücü-milliyetçi kesimlerin önde gelen bazı temsilcileri; 1960 ve '70'lerde nasıl kullandıklarını, Amerika'ya nasıl uşaklık ettiklerini, biraz nostalji, biraz da pişmanlık ifade eden bir üslupla, kendileri, bugün sıkça itiraf etmektedirler.

V. İ. Lenin; bu karşıtlığı şöyle sert çizgilerle çizer:

"Burjuva milliyetçiliği ve proletarya enternasyonalizmi -bunlar kapitalist dünyada iki büyük sınıfa tekabül eden ve ulusal sorunda iki farklı siyaseti (hatta iki farklı dünya anlayışını) ifade eden birbiriyle uzlaşmaz düşman sloganlardır." (Marksizm ve Ulusal Sorun, Lenin, sf. 79).

Lenin'in bu saptaması, 20. yüzyıldaki gelişmeler içinde çok çarpıcı bir biçimde doğrulanmıştır.

Şöyle ki; İtalya ve Almanya'nın ulusal birliğinin sağlaması ve ardından 1871 Paris Komünü; yani işçi sınıfının burjuvaziye karşı kendi iktidarını somutlaştırması; Batı Avrupa'da uluslaşmanın tamamlanmasına ve bu ülkelerde ulusal çıkarların (eskiden de asıl olarak sermayenin çıkarı olan, ama feodalizme karşı "bütün halkı" peşinde birleştiren sermayenin tarihsel olarak ilerici rol oynamakta olan çıkarlarının) artık gerçekte ulusal olmaktan çıkıp; sermayenin uluslararası çıkarlarına, tekellerin çıkarlarına dönüştüğü döneme girildiği; dolayısıyla ulus adına çıkarılan savaşların da artık gerici; başka ulusları egemenlik altına alma savaşları olduğu anlamına gelmektedir. Emperyalizm çağı ile bu durum daha netleşti ve genelleşerek, emperyalist ülkeler bakımından "ulusal" mücadele, bu ülkeler arasındaki dünyanın yeniden paylaşılması mücadelesine bağlandı, emperyalist burjuvazinin "ulusallığı" dünya egemenliği peşinde koşma içeriği kazandı. 1. Emperyalist Paylaşım Savaşı, bu gelişmelerin tipik bir ifadesi oldu. Burjuva milliyetçileri, burjuva milliyetçisi, sosyal şoven bir çizgiye savrulan eski Marksistler; patlayan savaşta, kendi burjuvazilerinin isteği doğrultusunda, "anayurdu savunma" adına, emperyalist burjuvazinin amacına hizmet etmek üzere mevzi tutarken; gerçek Marksistler; her ülkeden işçilerin, silahlarını kendi burjuvazilerine çevirmeleri çağrısı yaptılar. Çünkü, bu savaş, ulusların kurtuluş savaşlarıyla ilgisi olan bir savaş değil, tersine, tekeli sermaye gruplarının ve onların devletlerinin dünyayı yeniden paylaşma savaşıydı.

Elbette ki; "savaşa karşı savaş", "her ülkenin işçilerinin silahlarını kendi burjuvalarına çevirmesi", enternasyonalizmin bir gereği idi ve bütün ülkelerin işçilerini kendi burjuvazilerinin savaş politikasına karşı çıkartarak; uluslararası çapta işçi sınıfını, savaşa karşı ortak bir strateji içinde savaşmaya çağırarak demektir. Bu, işçi sınıfının, tekellere karşı, emperyalizme karşı uluslararası (enternasyonal) bir birlik oluşturması anlamına geliyordu.

SOSYALİZM VE ULUSAL SORUN

1. Emperyalist Paylaşım Savaşı, önceden yapılan bütün tahminleri aşan bir dünya tablosu ortaya çıkarmıştı. 1917 Ekim'inde, daha savaş bitmeden dünya ilk kez gerçekte anlamda ikiye bölünmüştü. Bir yanda sosyalist bir dünya; işçi sınıfının dünyanın altında birinde, bütün insanlığa ekmek, barış, özgürlük, kardeşlik ve eşitlik vadeden kendi iktidarını kurduğu bir dünya ve öte yanda, kaosun, kargaşanın, gidişatını sömürünün belirlediği, ulusların birbirini boğazladığı kapitalizmin dünyası. Bu iki dünyanın "uluslar sorunu"nu çözmesi de kendisine göre oldu.

Savaşın emperyalist galipleri; savaşın ve SSCB'nin doğuşunun daha da karmaşıklaştırdığı dünyanın sorunlarının çözümü için, görünüşte, ABD Başkanı Wilson'un "doktrini" olarak sunulan "self determination hakkının", "ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı"nın tanınması ilkesini öne sürdüler. Ve galip emperyalist devletler; sömürgeler ve yarı sömürgelerin halklarına bu ilkeye uyacaklarını ilan ettiler. 1919'da SSCB'nin girişimiyle Bakü'de toplanan Doğu Halkları Kurultayı da, ezilen halkları birleşmeye ve sömürgecilere, emperyalistlere karşı baş kaldırmaya çağırdı ve bütün "ulusların kendi kaderini tayin hakkını kayıtsız koşulsuz tanıdığını ve tanıyacağını" ilan etti.

Söylemde iki "karar" birbirine çok benziyordu. Ama biraz yakından bakıldığında; kapitalist dünyanın uluslar ve sömürgeler soruna getirdiği çözümün; halkların sömürgeciliğe ve emperyalizme karşı mücadelesini kontrol altına almak ve emperyalistler arası çelişmelerin bir devamı olarak, dünyanın paylaşımının, savaş olmayan koşullarda sürdürülmesinden başka bir şey olmadığı görülür. Bunun pratikteki anlamı ise, savaştan yıpranmadan çıkan ABD'nin, çözülen sömürgecilikten pay alarak "yeni sömürgeler" oluşturması, İngiltere ve Fransa'nın sömürgeciliğini, "bağımsızlık" görüntüsü ardında sürdürmesiydi. Daha da önemlisi, bu emperyalist çağrı ve tutum, genç SSCB'nin sömürge ve yarı sömürgelerde uyandırdığı bağımsızlık ve kurtuluş heyecanının sömürge sistemini tümüyle çökerteceği endişesinden kaynaklanıyordu. Bütün bunlardan başka; emperyalizm çağında artık sermaye; hegemonyasını gerçekleştirmek için, askeri bakımdan işgal etmeye ihtiyaç duymuyordu. Emperyalizm döneminde sermaye ihracının mal ihracına göre önem kazanması, klasik sömürgeleştirmeye gerek olmadan da aynı sonuçları (hegemonyaların sürdürmelerini) elde etmelerini sağlıyordu. Bu nedenle de, sömürgelerin "siyasi bakımdan bağımsız olmaları", ekonomik bakımdan emperyalist sistem içinde kaldıkça, artık sistemin yaşaması için bir sorun teşkil etmeyecekti. Bu yüzden de; sömürgeler sadece siyasi bakımdan "bağımsızlaşsalar" da, gerçekte emperyalist talan ilişkileri ve hegemonyanın dışına çıkmış olmuyorlardı. Bunun içindir ki, ulusal sorunun çözümü artık emperyalizme karşı mücadeleden geçiyor; dolayısıyla emperyalist sistemin dışına çıkılarak mümkün hale gelebiliyor, ulusal sorunun çözümü, emperyalizmden kurtuluş sorunu olarak şekilleniyordu.

İşte Bakü'de toplanan Doğu Halkları Kurultayı'nın çağrısı tam da buydu. Kurultay, ezilen halkları emperyalizme karşı mücadelede birleşmeye çağırıyor; SSCB'nin bu mücadeleleri sonuna kadar ve kayıtsız koşulsuz destekleyeceğini ilan ediyordu.

Komünist Manifesto'nun "son sözü" olan "Bütün ülkelerin işçileri birleşin" çağrısının Ekim Devrimi sonrasında kurulan 3. Enternasyonal tarafından "Bütün dünyanın işçileri ve ezilen halkları birleşin!" biçiminde yenilenmesi, ulusal sorunun sorun olmaya devam ettiği dünyada, işçi sınıfının uluslar sorunuyla kendi stratejisi arasındaki kopmaz bağa da işaret ediyordu.

Nitekim Doğu Halkları Kurultayı'nın bu çağrısı, Asya ve Afrika'nın ezilen uluslarında yankı uyandırdı; Çin'den Hindistan'a, Türkiye'den Afrika ülkelerine kadar, dünyanın önemli bir bölümünde ulusal mücadeleler emperyalizme karşı mücadelede; genç Sovyetler Birliği'nin "dolaylı müttefik" olarak rol oynarken, aynı zamanda, SSCB'nin desteğinde, ulusal bağımsızlıklarını geliştirme ve ulusal ekonomilerini kurmak için, kendi sanayi ve tarımlarını korumak için önlemler alma imkanı elde ettiler.

Süreç ilerledikçe görüldü ki; Ekim Devrimi'nin sosyalist ve kapitalist olarak böldüğü dünyada ulus ve ulusal devletlerin kurulması sorunu, kapitalizmin şafağında ortaya çıkan uluslar ve ulusal devletlerin kurulmasından farklıydı, ve bu genç uluslar ve ulusal devletlerin bu iki dünya arasındaki mücadelede yansız kalmaları çok zordu ve önünde sonunda iki stratejiden birisine bağlanmak durumunda kalıyorlardı: Ya kapitalist dünyanın bir yarı-sömürgesi olma (sonradan bunlara "yeni sömürge" denildi) ya da sosyalist SSCB'nin kapitalizme ve emperyalizme karşı mücadele stratejisinin bir ifadesi olan Bakü Kongresi

Kararları doğrultusunda emperyalizme karşı mücadele eden bağımsız, demokratik cumhuriyetler stratejisine... Ya kapitalist emperyalizme ya da sosyalizme bağlanma.

Kuşkusuz bu bölünme, her dönemde bu iki ana gücün karşılıklı olarak mücadelesi tarafından olduğu kadar, iç ve bölgesel nedenlerin baskısıyla da birleşerek biçimlenmiştir. Ama uzun aralıklar içinde ele alındığında, 20. yüzyıldaki ulusal kurtuluş mücadelelerinin ancak sosyalist SSCB ile yakınlaştığı ölçüde; onun kapitalizme ve emperyalizme karşı oluşturduğu dünya ile birleşildiği ölçüde bağımsız ve demokratik bir yöneline girebildiği görülmüştür. Emperyalist dünyaya yakınlaşan; onların sosyalizme karşı mücadelelerinin müttefiki olmaya yönelen uzlaşmacı ulusal mücadeleler, giderek gericileşip, yarım kalan demokratik devrimler kategorisi içinde kalmışlar; iç gericiliğin çıkarlarının gerçekleştirildiği, politikanın dış müdahalelerle bir cuntalar savaşına dönüştüğü ülkeler haline gelmişlerdir. Türkiye² ve kimi Asya ve Afrika ülkeleri, bu kategoriden "cumhuriyetler" olarak tarihe geçmiştir. Özellikle 2. Dünya Savaşı sonrasındaki dünyada; bu durum çok çarpıcı olarak ortaya çıkmıştır. Nitekim; Arap ülkeleri ve pek çok Afrika ülkesinde ulusal sorun ve sömürgeciliğe ve emperyalizme karşı mücadele (SSCB'de de kapitalizme yönelme sürecinin başlaması ve Kruşçevcilerin bu ülkeleri kendi egemenliklerinin bir dayanağı olarak kullanmaya yönelmesiyle) bu ülkelerde de cuntalar ve iç karışıklıklara yol açarken, anti-emperyalist mücadele de bölünmüş; genç ulusal cumhuriyetlerin demokratik gelişmelerinin önü kesilmiştir. Bu durum, kaçınılmaz olarak; daha kuruluşundan itibaren SSCB'ye karşı emperyalizmin bir "Truva Atı" rolünü oynayan Yugoslavya'nın girişimiyle oluşan (arkasında ABD'nin ve İngiltere'nin olduğu sonraki yıllarda açıkça görüldü) "Bağlantısız ülkeler bloğu"nu genişletmiş; sonuçta, 2. Dünya Savaşı sonrasının "masum bir eğilimi" gibi ortaya çıkan "bağlantısızlık"ın, kapitalist emperyalizmin SSCB'yi ve komünizmi kuşatma stratejisinin (soğuk savaşın) bir ayağı olduğu gerçeğini de ortaya çıkarmıştır.

- 2 Türkiye; ulus ve ulusal devletin şekillenmesi bakımından, 20. yüzyılın en tipik ülkesidir. Bir yandan emperyalizme karşı ilk ulusal kurtuluş savaşını vermesi, öte yandan da Bakü'den ve batıdan gelen çağrılarının etkisine açık olmasıyla tipik özellikler gösterir. Kurtuluş Savaşı'nın sıcak döneminde, Misak-ı Milli sınırları içinde, başta Kürtler ve Türkler olmak üzere, tüm halkları birleştirmeyi amaçlayan Kurtuluş Savaşı'nın önderleri, Türk ulusal burjuvazisinin temsilcileri; SSCB ile yakınlaştıkları ölçüde emperyalizm ve işbirlikçilerinin işgaline karşı mücadelede sağlam ve kararlı bir dayanağa sahip oldukları gibi, üst yapıyla sınırlı kalsa bile, feodal yapıya, saltanat ve hilafete karşı tutumlar almaya yönelmişler, batı emperyalizmine yaklaştıkları ölçüdeyse, Türk milliyetçiliğine, ırkçılığa, Turancılığa meyil etmişler, iç gericiliğin isteklerini tatmin etmeyi "ulusal politika" haline getirmişlerdir. 2. Dünya Savaşı sonrası ise, batı emperyalizminin "komünizme karşı savaş"ının ön cephesinde yer alan Türkiye; "Yeşil Kuşak"ın da ilk halkası olarak rol oynamıştır. Genel seçimlerin yapıldığı "demokratik ve bağımsız bir ülke" olarak görülen Türkiye'nin son yarım yüzyılı; cuntaların, kontra güçlerin düzenin gidişatına müdahale edip yönünü belirlediği, iç karışıklıkların, siyasi alt-üst oluşların eksik olmadığı ve Kürtlere karşı "düşük yoğunluklu bir savaşın" 20 yıl boyunca sürdürüldüğü bir ülke olarak geçmiştir. Nitekim bu yüzdendir ki; daha Kurtuluş Savaşı içinde, çözümü için adım atılan Kürt sorunu ve laisizm sorunu, bugün "acilen çözülmesi gereken sorunlar" olarak gündemin baş sırasındadır. Türkiye örneği, emperyalizm çağında, burjuva milliyetçisi bir platformda kalındığı sürece, ülkenin demokratikleşmesi ve gerçekten bağımsız bir ülke olmasının mümkün olmadığını bir örneği olması bakımından da ilginçtir.

KÜRESELLEŞME VE MİLLİYETÇİLİK

Küreselleşme politikaları olarak ifade edilen politikalar; son çeyrek yüzyılda; uluslararası sermayenin, dünya ölçüsünde serbestçe dolaşmasının önündeki engelleri kaldırma politikaları olarak biçimlenmiştir.

Stalin sonrası dönemde; Sovyetler Birliği'nde, sosyalizmden geri dönüş ve '70'lerde bu eğilimin iyice belirginleşmesine bağlı olarak, artık kendisinin somut olarak sosyalizm tarafından tehdit edilmediğini gören emperyalist kapitalizm; hızla liberal politikalara yönelerek; işçi sınıfının ve halkın mücadelesini, sosyalizmin kazanımları olan "ödünlere" ortadan kaldırarak; piyasacı bir kapitalizmi, mal ve hizmet üretiminin bütün alanlarına yaygınlaştırırken; işçilerin kazanılmış haklarını da ortadan kaldırarak, emeğin sömürülmesinde daha önce görülmedik boyutlara varan uygulamaları (esnek çalışma yöntemlerini vb.) devreye soktu.

Bu politikaların birer birer ülkelere yansımaları; **1-) Gümrük duvarlarının kaldırılması, 2-) Ulusal sanayi ve tarımda koruma önlemlerinin kaldırılması, 3-) Kamuya ait mal ve hizmet üretiminin özelleştirme yoluyla tasfiyesi, 4-) İşçi sınıfı ve emekçilerin yaşama ve çalışma koşullarına ilişkin (iş güvenliği, iş güvencesi, sosyal güvenlik, eğitim, sağlık gibi temel kazanımların) kazanılmış hakların ortadan kaldırılması için uluslararası planda bir saldırının organize edilmesi olarak şekillenmiştir.** Esnek çalışma yöntemleriyle, işyeri düzeyinden uluslararası boyutlara kadar vararak, işçiler arasına rekabetin sokulması; sendikalar başta olmak üzere, sınıf örgütlülüğünün dağıtılması için taşeronlaştırma, işsizlik, rekabet baskısını kullanmak, yine bu politikaların yansımalarıdır.

Bu saldırı karşısındaki tutumları ise şöyle sıralayabiliriz:

1-) Liberaller: Kapitalizm, ulusal çitleri yıkararak, insanlığı birleştirmek için devrimci bir rol oynuyor. Bu, insanlık tarihi bakımından bir ilerlemedir. Böylece savaşlar için bir neden kalmamaktadır. Ulusal devleti ve ulusal çıkarları savunmak milliyetçiliktir, gerici-liklidir. Özelleştirmeler ve kamu hizmetlerinden de devletin tümüyle çekilerek küçülmesi, devletin rolünün azalması demokrasi ve özgürlüklerin sınırlarını görülmemiş biçimde genişleteceği için, ekonomik liberalizm, kaçınılmaz olarak demokrasinin de sınırsız gelişmesine hizmet edecektir.

Bu içerikli gerici teze; bir zamanların Marksistleri ve sonradan liberalizme açıkça ya da üstü örtülü bir biçimde iltihak edenler da hevesle katıldılar ve daha da ileri giderek, sosyalizmin yapamadığını şimdi kapitalizmin yaptığını iddia ederek, kapitalizmin kucağına savrulmuş olmalarını da haklı çıkarmaya çalıştılar. Kendisini hala Marksist, sosyalist sayan, Troçkizmden etkilenen kimi çevreler de, emperyalist neoliberal saldırganlık karşısında bağımsızlık ve "milli çıkarların" savunulmasını milliyetçilik olarak görmekte; özelleştirmeye karşı çıkmayı, burjuva devletin güçlü olmasını savunmak ve kapitalizmin liberaline devletçisini tercih etmek olarak suçlarken, yabancı sermayeye karşı mücadeleyi, ulusal sanayinin ve tarımın savunulmasını da milliyetçilik olarak nitelendirmektedirler. Dolayısıyla bu mihraklar, niyetlerinden bağımsız olarak, emperyalist propaganda merkezlerinin ağzıyla konuşup onlarla aynı safta yer almaktadırlar.

2-) **Milliyetçiler:** Küreselleşme, ulusa ve ulusal devlete saldırıdır. Devletin küçülmesi ve etkinliğinin azalması demek, etnik, dinsel ve mezhepsel ayrımların üstündeki devlet baskısının kalkması ve bölücülüğün kolaylaştırılması demektir; bu yönde yüründüğünde, ülkeler, Yugoslavya'da olduğu gibi, bölünecektir. Bu yüzden de, ekonomik liberalizm, aynı zamanda ülkenin güvenliğini de tehlikeye sokmaktadır. Özelleştirmeler devletin ekonomideki etkinliğinin azalması bakımından kötüdür, ama daha kötüsü, ulusal sanayi kurumlarının yabancıların eline geçmesidir. Bu yüzden, devlet işletmelerini yerli özel sektörün alması, ehveni şer görülüp desteklenmelidir. Bu şartlarda demokrasi istemi, devletin, askerin etkinliğinin azaltılmasını istemek, "derin devlet"e ve "çeteler"e karşı çıkmak, demokrasi istemek, uluslararası sermayenin, Türkiye'yi bölmek parçalamak isteyenlerin, "Sevrcilerin" oyununa gelmektir. Türkiye, etrafı düşmanlarla çevrili bir ülkedir. Ermeniler, Yunanlılar, Kuzey Irak Kürtleri, Suriye'nin topraklarımızda gözü vardır. İran, kendisine Türkiye'yi rakip gördüğü için, sürekli karıştırmak; Türkiye'ye "Şeriat ihraç etmek" istemektedir. AB; Amerika, İsrail ve süper NATO, Türkiye'yi bölmek için işbirliği içindedir. "Türk'ün Türk'ten başka dostu yok"tur.

MHP'lisinden Kızılelmacı'sına; kendisine Kemalist diyeninden Ecevitçi'sine, CHP'lisinden çete organizasyonlarının sözcülerine, milliyetçi cenah, söylemi ve dozu değişik olsa da bu görüşlerde hemfikirdiler.

3-) **Enternasyonalistler:** Evet biz; gümrük duvarlarının kaldırılmasına da, ulusal sanayi ve tarımın korunmasına ilişkin yasaların kaldırılmasına da, özelleştirmeye de, taşeronlaştırmaya da, mal ve hizmet üretiminde kamunun tasfiyesi ve bunların piyasa koşullarında üretilmesine de, Türkiye'nin uluslararası sermayeye entegre edilmesi için alınan tüm önlemlere de karşıyız. Bütün işçiler, emekçiler, yurdunu seven herkes de bunlara karşı çıkmalıdır. Çünkü bu politikalar; uluslararası sermayenin önündeki engelleri kaldırmak için, onun sömürsünü ve dünyanın yeraltı ve yerüstü kaynaklarını yağmalamasını sınırlayan engelleri ortadan kaldırılması stratejisinin amacına varması için oluşturulmuş politikalar- dır. Dahası bunu yaparken, sermaye merkezleri, aynı zamanda, işçi sınıfının 200 yıllık mücadelesinin kazanımlarını ve sosyalizmin insanlığa vurduğu damganın izlerini de temizlemek istemektedirler. Bu yüzden de, bugün tartışılan, burjuva devletin ne olup olmadığı³ değildir; bu politikaların, emperyalizmin dünya hegemonyasının devamı stratejisinin politikaları olduğudur. Bu yüzden bizim özelleştirmeye karşı çıkmamızın nedeni, devlet ya da yerli sermayeyi savunmak değil, uluslararası sermayenin hareket alanını daraltmak; onun dünyayı egemenliği altına alma (hegemonyasını yenileme) gayretlerini boşa çıkarmak içindir. Eğer, özelleştirme değil de devletleştirme onların stratejisinin bir aracı olsaydı; biz devletleştirmeye karşı çıkmakta tereddüt etmezdik. Dolayısıyla bizim tutumumuz milliyetçilik değil, işçi sınıfının uluslararası çıkarlarını savunmaktır; bunu ulusların kendi

3 Kaldı ki; gerek Kamu İktisadi Teşekkülleri, gerek parasız eğitim, sağlık, toplu ulaşım gibi temel hizmetlerin devletin üstüne yıkılması, burjuva devletin kendi doğasından gelen özelliklerinden değildir, tersine, işçi sınıfı ve sosyalizmin dayattığı, onun da üslenmek zorunda kaldığı yükümlülüklerdir. Tarım ve sanayii koruyan yasalar bile, sosyalizmin hayati bir tehdit oluşturması nedeniyle, emperyalist ülkeler tarafından kabul edilmek zorunda kalmıştır. Bu yüzden ki; devletin bu yükümlülükleri ve kimi "ulusal koruma" önlemleri, işçi sınıfının ve emekçilerin kazanımıdır ve savunulması da bu nedenle gereklidir.

kaderlerin tayin hakkıyla birleştirerek; sadece ulusal düzeyde değil uluslararası düzeyde de halkların, ulusların demokratik ve anti emperyalist bir platformda kapitalizme, emperyalizme karşı birliği ve mücadelesidir. Somutta bu mücadele, küreselleşme politikalarına karşı mücadeledir, ulusal ve uluslararası planda, son tahlilde proletarya enternasyonalizminin gerçekleşmesi mücadelesidir. Çok açıktır ki, ezilen uluslar, halklar ve elbette işçi sınıfı; okuyarak, olan biteni seyrederek değil, ama sermayenin dünya egemenliğinin pratik uygulamalarına karşı mücadele içinde aralarındaki birliğin ve enternasyonalizmin önemini anlayacaklar; kapitalizme karşı ortak bir mücadele stratejisi etrafında ulusal çitleri aşarak birleşebileceklerdir. Bu yüzden de, burjuvazinin uluslararası politikalarına karşı mücadele ve herkesin kendi ülkesinde bu mücadeleyi sürdürmesi günümüzün en önemli gerçeğidir ve bunu atlayarak, "gelecek güzel günler"de oluşacak bir enternasyonalizm hayali içinde emperyalizme ve neoliberalizme karşı mücadeleden geri duranlar, sadece küreselleşmecilerin ekmeğine yağ sürerler.

Evet; "küreselleşme"; ulusal devletlerin etkisinin iyice azalıp; dünyanın tek bir kapitalist pazara dönüşmesi bir burjuva ütopyasıdır; bunu da en iyi "küreselleşmenin ideologları" bilmektedir. Ama küreselleşmeyi gerçekleştirmek bahanesiyle hayata geçirilmeye çalışılan politikalar; IMF ve Dünya Bankası'nın uyguladığı programlar, Dünya Ticaret Örgütü'nün geri ülkeler dayatmaları, emperyalist mihrakların yeniden oluşmaya başlaması, Yugoslavya'nın, SSCB'nin parçalanması, iç savaşların Avrupa'nın ortasına kadar taşınması, enerji savaşları, Afganistan ve Irak'ın işgali; ABD'nin GOP'u... bir gerçektir ve bu politikalara karşı mücadele; bu mücadelenin sadece ulusal çapta değil, uluslararası çapta da sürmesi; dolayısıyla emperyalistlerin stratejisine karşı işçi sınıfının ve ezilen ulusların mücadelesinin birleşmesinin gerekliliği de, hiçbir biçimde göz ardı edilmemesi gereken bir gerçektir.

Ve, enternasyonalistlerle, anti-emperyalist güçlerle sanki aynı çizgideymiş gibi görünen milliyetçi odaklar, gerçekte; ulusun çıkarını her şeyin önüne koyarak; komşu uluslarla rekabete girmekten onları baskı altına almaya, komşu ülkelerle rekabetten karlı çıkmak için emperyalist güç odaklarıyla işbirliğine girmeye kadar pek çok yolla; ülkeyi yalnızlaştırdıkları gibi, emperyalizme karşı mücadelede birleşmesi gereken ulusları karşı karşıya getirmekten de çekinmemektedirler. Bu, anti-emperyalist mücadelenin arkadan hançerlenmesidir. Dolayısıyla milliyetçi odakların "emperyalizm karşıtlığı", özelleştirmeye karşı çıkmaları ya da bağımsızlık konusunda abartılı bir propaganda yürütmeleri boş laftan ibarettir; daha da kötüsü onların bu tutumu; halk yığınlarını, ezilen ulus ve milliyetleri emperyalistlerin ve gerici güçlerin, işçi sınıfını da çeşitli liberal burjuva kesimlerin yedeklemesini kolaylaştırmaktadır.

MİLLİYETÇİLİK PRATİKTE HALKIN GÖZBAĞI OLARAK KULLANILMAKTADIR

İşte Türkiye'deki milliyetçi odaklar; bir yandan Kürtlerin haklarını inkar ederek, Kürtler ve Türkler arasında çelişkileri derinleştirerek, bir Kürt-Türk çatışmasını kışkırtırken, komşu ülkelerle de (Suriye ile Hatay sorunu; İran'la bölgede "kimin borusu ötecek" rekabeti; Irak'la Kerkük-Musul sorunu, Ermenistan'la Ermeni soykırımı sorunu, Yunanistan'la Ege ve Kıbrıs sorunu gibi konularda) sürekli olarak gerginlik yaratmayı, Türkiye'nin iç ve

dış politikasını yönlendirmenin başlıca dayanağı olarak kullanmaktadırlar. Türkiye'yi böyle "düşmanlarla çevrili bir ada", kendilerini de, tüm dünyayı yenerek "Türklüğün ebedi iktidarını korumak" amacıyla "görevlendirilmiş tanrısal-tarihsel güçler" olarak düşleyen milliyetçiler; demokrasi ve özgürlükler konusunda her istemi de; bölücülük ve Türkiye'yi parçalamak isteyen emperyalistlerin oyununa gelmek olarak değerlendirmektedirler. Devlet içinde örgütlenmiş çete organizasyonları da kendi varlıkları ve görevlerini aynı gerekçeye bağlamakta; kendilerini Türk milliyetçiliğinin öncü güçleri olarak görmektedirler.

Sonuçta milliyetçi odaklar keskin bir "anti-emperyalizm", keskin bir "ülke bağımsızlığı" edebiyatı, yerine göre de keskin bir "sosyalizm yandaşlığı"⁴ yapmalarına karşın; Türklerin çıkarını bütün ulusların çıkarlarının üstüne (kimi milliyetçi odaklara göre, Türkler, ırk olarak da bir yaratılış üstünlüğüne sahiptir) çıkararak, UKKTH'nın reddetmekte ve bu hakkı sadece Türklere has görerek (en azından Türklerin çıkarına karşı olmadan kullanılabilecek bir hak gibi görmektedirler), emperyalizme karşı tavır alabilecek güçlerin birbiriyle boğazlaşmasını amaçlayan politikalar savunmaktadırlar. Bununla da kalmayıp, ülke içinde de bir Kürt-Türk çatışması kışkırtarak, lince varan girişimler tezgahlayarak; Türkiye'nin gerçekten bölünmesinin taşlarını da döşemektedirler. Çünkü böylece onlar; Kürtlerle Türklerin bir arada kalmasını zorlaştırırken (Milliyetçi güçlerin ve devletin Kürt politikası milliyetçi bir temelde geliştirilmiştir), Kürtleri ezerek "Kürt sorun çözme" politikasında ısrarı savunmaktadırlar. Ve bu tutumlarını sürdürürlerse, ÖDP'nin "Bir Arada Yaşamı Savunalım" kampanyası⁵ bile bir işe yaramaz. Oysa; eğer Türkiye ABD'nin bölge

- 4 Kızıllemacılar, "sol milliyetçiler", kendilerini keskin bir Amerikan düşmanlığı arkasına gizlerken; bölge haklarının GOP'u bir kurtuluş yolu olarak görmeleri için tüm şartları sağlayacak bir tutum içindedirler. Buna, bu yazı içinde de değişik vesilelerle değinildi. Ancak burada TKP'nin "ulusal sorun" konusundaki milliyetçi tutumuna değinmek gerekir. Çünkü bu partiye göre, bugünkü koşullarda "ulusal sorun var" demek ve bunun çözülmesi için mücadele etmek, tamamen Kürt milliyetçisi bir çizgiye düşmek demektir. Çünkü onlara göre, ulusal sorunun bugün çözülme koşulları yoktur; bu yüzden, bu parti, sosyalizm gelince ulusal sorunu da çözecektir! Açıkta ki, bu tutum; niyet ve ideolojik zaaf bir yana; Kürt sorununu, emperyalistlerin bölgeye müdahalelerinin ve Kürt milliyetçilerinin eline teslim etmek, Kürt halkını da AKP'nin istismarına emanet etmek, Barzaniciler'in, Amerikancı güçlerin Kürtleri yedeklemelerine göz yummak anlamına gelmektedir.
- 5 ÖDP, bir süreden beri böyle bir kampanya sürdürmekte ve ilk bakışta da "iyi bir iş yapıyor" gibi görünmektedir. Ama, olup bitene yakından bakınca şu açıkça görülmektedir ki; "Bir Arada Yaşamayı Savunmak" ÖDP'ye düşmez. Burada doğru tutum, belki DTP'nin bu adla bir kampanya düzenlemesidir. Eğer öyle olsaydı, DTP devrimci bir tutum takınmış olurdu. Ancak ÖDP, DTP'yi bile dışlayarak, bu sloganı öne çıkarmıştır. ÖDP, Türk aydınlarının, demokratlarının temsilcisi olduğunu iddia eden bir parti ise (ÖDP bunu iddia ediyor), ona asıl düşen, "ayrılma hakkını" savunmasıdır. Ancak "ayrılma hakkı" konusunda tereddüdü yoksa, Kürtler açısından, "gönüllü birliğin", "bir arada gönüllü olarak yaşamının" temeli oluşur. Aksi halde, ÖDP kampanyasının tek somut anlamı, Kürtlerin özgürlükleri, dil ve hak eşitliğinin gerçekleşmediği bugünkü koşullar sürsün, hem de "Bir arada yaşamı savunalım" olmaktadır. Bunu, kuşku yok ki, bütün Türk milliyetçileri, AKP, CHP, MHP, Kızıllemacılar hepsi savunur. ÖDP elbette, "biz, onlar gibi demiyoruz; 'Kürtlerin hakları da tanınmalıdır' diyoruz" diyecektir. Ama, gerçekler, olup bitenler göz önüne alındığında, ÖDP'nin "şerhi" sadece laftan ibaret kalır. Kaldı ki, bu slogan ve kampanya tek başına da değildir. Bu slogan ve kampanya, ÖDP'nin epeyce bir zamandan beri girdiği Kürt sorununun çözümünde Kürtlerin adım atması; onların ateş kesmesi, onların fedakarlık yapması konusunda ısrarı politikasının bir devamıdır.

piyonu olmaktan kurtulacaksa; uluslararası sermayenin yeni saldırılarını püskürtecekse; bunun tek yolu; öncelikle Kürt ve Türk kardeşliğini sağlayacak biçimde Kürt sorununun demokratik çözümünden, sonra da bölge halkları ve ülkeleriyle, "ulusların kendi kaderini tayin hakkı"nın koşulsuz demokratik platform üstünde emperyalist müdahalelere karşı ortak mücadeleye yönelmekten geçer. Ancak böyle bir Türkiye; yani bağımsız ve demokratik bir Türkiye, bölgede emperyalizme karşı mücadelenin güçlü bir bileşeni olabilir. Aksi halde bölge halklarıyla çatışan bir Türkiye'nin bırakalım bağımsız bir ülke olarak kalmasını, tarihte onurlu bir yere sahip olması bile beklenemez.

Türkiye'nin bütün bir son yüzyılının tarihi, Türk milliyetçiliğinin de tarihidir. Dolayısıyla milliyetçilik, kimi zaman "Kemalizm", kimi zaman din ve muhafazakarlığın savunulması, kimi zaman "anti-komünizm", kimi zaman "solculuk", kimi zaman da daha liberal görünümler altında, daima egemenlerin halkı yedeklemesinin, demokratik ve anti-emperyalist mücadeleyi ezmesinin bir dayanağı olarak kullanılmıştır. Günümüzde ise milliyetçilik; Kürt sorununun demokratik çözümü ve Türkiye'nin demokratikleşmesi taleplerinin karşısına dikilmek için devreye sokulmuş; özel olarak güncel politikanın bir silahına dönüştürülmüş olarak kullanılmaktadır.

Asker cenazeleri, ABD ya da AB'den gelen Türkiye'ye yönelik eleştiri ve aşağılamalar, Kuzey Irak'ta olanlar, İran'ın nükleer enerji araştırmaları, akla gelen her konu, milliyetçi duyguların kışkırtılması için kullanılmaktadır. Dahası; bu duyguların yükseltilmesinin de kışkırttığı linç girişimleri, karanlık güç odaklarının çeteler olarak sokağa dökülmesi, ulu orta girilen provokasyonlar, bu milliyetçilik dalgasının üstünden egemen güç odakları arasındaki hesaplaşmanın; örneğin cumhurbaşkanlığı seçimleri ve genel seçimlerden galip çıkmanın vesilesi olarak da değerlendirilmektedir!. Yani bugün milliyetçilik, üç yıl önce olduğu gibi, gençliğin, halkın milliyetçilik temelinde eğitilmesi gibi genel ve uzak bir tehlike değil, aynı zamanda somut; günlük politikada egemen güç odaklarının bir "kılıcı" olarak da kullanılan, demokrasi mücadelesini ve anti-emperyalist mücadeleyi tehdit eden en önemli tehdit unsurudur. Bu açıdan da milliyetçilik ve onun özel biçimlerine (Kürtler başta olmak üzere ezilen halklara, aşağı görülen uluslara karşı düşmanlık, özgürlük ve demokrasi düşmanlığı, emek düşmanlığı,..) karşı mücadele her gün daha çok önem kazanmaktadır.

Bu mücadelenin başarısında kılavuz ise, son yüzyılın ulusal mücadelelerinin deneyimlerinin zenginleştirdiği işçi sınıfı enternasyonalizmidir.